

<https://www.gazeteduvar.com.tr/doc-dr-burak-gurel-cin-askeri-olarak-abd-ile-denk-olmadigi-icin-bir-savastan-kacinacaktır-makale-1737587>

YAZARLAR

Mühdan Sağlam

msaglam@gazeteduvar.com.tr

Doç. Dr. Burak Gürel: Çin askeri olarak ABD ile denk olmadığı için bir savaştan kaçınacaktır

Trump'ın yeni dönemde Rusya-Çin yaklaşmasını bozacak bir planı var mıdır? Çin yüksek teknoloji yerine limon sıkacağı üretmeye devam etseydi dünyanın dengeleri nasıl olurdu? Uluslararası dengeler bir üçüncü dünya savaşına yol açar mı? Tüm bu soruları ve Çin ekonomisine ilişkin merak ettiklerimizi Koç Üniversitesi'nden Kalkınma Sosyolojisi uzmanı Doç. Dr. Burak Gürel'e sorduk.

25 Kasım Pazartesi 2024

Ocak ayında yemin ederek ABD başkanlığı koltuğunu devralacak Donald Trump'ın ilk döneminde olduğu gibi bu döneminde de Çin en önemli gündem maddesi olacak. Çin'e dönük gümrük duvarlarını yükselteceğini sık sık tekrarlayan Trump'a karşı Çin'in hazırlıklı olup olmadığı merak konusu. 2025 itibarıyla Asya Pasifik hiç olmadığı kadar gündemde olacak.

Çin'e dönük Batı'daki 'gümrük duvarlarını yükseltelim' politikasının nedeni ne? Trump ile Biden arasında Çin açısından bir fark var mı? Trump'ın 'Ukrayna'da çözüm' çıkışında Rusya'yı Çin'den yalıtma stratejisi mi etkili? Çin ile ABD arasında bir askeri karşılaşma olacak mı? Çin, tıkanan küresel sisteme ne vaat ediyor? Müstakbel hegemon Çin mi? Dünya'da bunlar yaşanırken Çin ekonomisinde neler oluyor? Emlak balonu neden patladı? Çin'i derin bir ekonomik kriz mi bekliyor? Bu soruları ve Çin'i, Koç Üniversitesi Asya Çalışmaları Merkezi Direktörü, Kalkınma Sosyolojisi Uzmanı Doç. Dr. Burak Gürel'le konuştuk.

Gürel'e göre Çin teknolojik atılımını sürdürdükçe Batı ile rekabeti kızışacak. Trump, Çin'e odaklanabilmek için Ukrayna'da bir çözüm üreterek Rusya ile Çin'i birbirinden yalıtıma çalışacak. Üçüncü Dünya Savaşı bir ihtimal olmakla beraber Çin askeri olarak henüz hazır olmadığı için ABD ile bir savaştan mümkün mertebe kaçınacak.

Koç Üniversitesi Asya Çalışmaları Merkezi Direktörü, Kalkınma Sosyolojisi Uzmanı Doç. Dr. Burak Gürel

Çin ekonomisinin yükselişi özellikle son beş yılda Batı kampında, özellikle Avrupa ve ABD'de Çin'den ithalata dönük tarifelerin gündeme gelmesine neden

oldu. Trump açıkça Çin'e yüksek vergiler uygulayacağını söyledi. Gümrük duvarlarının yükselişi dünya ve Çin için ne anlama geliyor?

Dünya ekonomisinin istikrarlı büyüdüğü dönemlerde küreselleşme eğilimi, kriz dönemlerinde ise "küresizleşme" (*deglobalizasyon*) eğilimi ağırlık kazanıyor. 2008 kriziyle birlikte dünya ekonomisinin üçüncü büyük depresyonu başladı. Küresel ekonomi pastası büyümüyor. Önceki büyük depresyonlara benzer biçimde, büyümeyen pastanın etrafında paylaşım mücadelesi kızışıyor. Son dönemde hızla yükselen ulusal korumacılık eğilimi Çin-ABD rekabetinden ibaret değil ama bu rekabet söz konusu eğilimin en kritik boyutu.

'HUAWEİ, LENOVO VE ZTE GİBİ ŞİRKETLERİN BATILI ŞİRKETLERLE KÜRESEL REKABETİ KORUMACILIĞI ARTIRIYOR'

Çin sermayesi ve devleti, düşük katma değerli üretimden yüksek katma değerli, inovasyona dayalı, teknoloji yoğunluklu üretime geçiş için sistematik çaba harcıyor. Bu çabanın ne kadar başarılı olacağını kestirmek zor ama belirli bir mesafe alındığı açık. Huawei, Lenovo ve ZTE gibi Çin şirketleri, başta ABD olmak üzere G7 ülkelerinin şirketleriyle dünya çapında rekabet ediyor. Çin'e karşı korumacılık eğilimi bu nedenle derinleşiyor.

'ÇİN'İN TEKNOLOJİK ATILIMLA BATI'YI YAKALAMA ÇABASI SÜRDÜKÇE REKABET KIZIŞACAK'

Yani Çin hala limon sıkacağı üretseydi, oyuncak üretseydi aslında böylesi sert ve yüksek korumacılık önlemleri gündeme gelmeyecek miydi?

Gelmeyecekti. Çin, 1980'li ve 1990'lı yıllarda G7 ülkelerinde dizayn edilen ürünlerin üretimini yaparak "dünyanın atölyesi" haline gelmişti. Tedarik zincirlerinden elde edilen kârların aslan payı Batı ve Japonya'ya, kırıntıları Çin şirketlerine kalıyordu. Hu Jintao döneminde uygulanan "Yerli İnovasyon" programı ile Xi Jinping'in 2015'te uygulamaya koyduğu "Made in China 2025" stratejisi, Çin'in teknolojik atılım yaparak bu eşitsiz ilişkiyi ortadan kaldırmasını hedefliyor. Çin ekonomisinin yavaşlamasına rağmen devlet bir dizi teknoloji şirketini muazzam kaynaklarla desteklemeyi sürdürüyor. Çin şirketlerinin son yıllarda elektrikli araçlar, yeşil enerji ve yapay zeka gibi alanlarda öne çıkması bu politikanın ürünü. Bu sistematik çaba sürdüğü müddetçe Çin ile G7 arasındaki rekabet kızışacak.

'BİDEN, ÇİP YASASIYLA ÇİN'E FİİLİ AMBARGO UYGULADI'

Donald Trump'ın 2018'de başlattığı ticaret savaşını Joe Biden'ın 2022'de çıkardığı "Çip Yasası" izledi. Bu yasa, dünyanın neresinde olursa olsun kısmen de olsa Amerikan girdisi kullanılarak üretilen mikroçiplerin Çin'e satışını ABD'nin iznine bağladı. Özellikle gelişmiş mikroçiplerin Çin'e satışına fiili ambargo niteliğinde kısıtlamalar getirildi. ABD-Çin rekabeti askeri biçimler de almaya başladı.

'ÇİN ASKERİ BAKIMINDAN ABD İLE DENK DEĞİL, MÜMKÜN MERTEBE ABD İLE BİR SAVAŞTAN KAÇINACAKTIR'

Benim de sormak istediğim başlıklardan biri bu. Trump'ın işaret ettiği kabinesi, Asya-Pasifik'te ABD müttefiklerinin Çin'e karşı bir araya gelişi nihai bir askeri savaş anlamına gelir mi? Üçüncü Dünya Savaşı'nı Çin mi çıkaracak?

Çin-ABD gerilimi, Üçüncü Dünya Savaşı'na yol açabilir. Barack Obama'nın 2011'de "Asya'ya dönüş" stratejisini ilan etmesinden bu yana ABD'nin Çin'e karşı askeri varlığını artırma hedefi değişmedi. "Tek Çin" politikası kağıt üzerinde devam etse de Batı ülkeleri ile Tayvan arasındaki ekonomik ve askeri bağlar giderek güçleniyor. Burada Çin açısından iki nokta önemli. Birincisi, Çin tarihte eşine az rastlanır bir kalkınma atılımı yapsa da hâlâ orta gelirli bir ülke. Kişi başına milli geliri ABD'nin altında biri. Bilimsel ve teknolojik gelişim için alması gereken daha çok yol var. Ayrıca, askeri bakımdan ABD ile denk bir güç değil. ABD'nin 80 ülkede 750 askeri üssü varken, Çin'in sadece Cibuti'de üssü var; onun da ne kadar ciddi bir tesis olduğu tartışmalı. Ayrıca, her ne kadar bir kısmı gizlense de Çin'in askeri harcamaları ABD'ninkinden çok daha az. Bir askeri çatışmadan elbette her iki taraf da zarar görür ama belirttiğim nedenlerden ötürü Çin'in ABD ile savaştan mümkün merteye kaçınacağını düşünüyorum.

'İŞÇİ SINIFININ ATILIMI DIŞINDA DÜNYA SAVAŞI RİSKİNİ BERTARAF EDECEK BİR GÜÇ YOK'

İşçi sınıfının çekirdeğinde yer alacağı bir uluslararası siyasi atılım haricinde dünya savaşı riskini kesin olarak bertaraf edebilecek bir şey yok. Öte yandan, eğer Çin derin bir ekonomik ve siyasi krize girerse veya – herhangi bir nedenle– teknolojik atılımını sürdüremezse G7 açısından ciddi bir tehdit olmaktan çıkar. Üçüncü büyük depresyon, uluslararası siyasi gericilik eğilimi ve Çin'in teknolojik atılımı eşzamanlı olarak sürerse dünya savaşı riski giderek artar.

'ÇİN AÇISINDAN BİDEN İLE TRUMP'IN BİR FARKI YOK AMA SERT BİR DÖNEME DE HAZIRLIKLIL'

ABD'deki iktidar değişimi dünyanın genelinde ihtiyatlı bir karamsarlığa neden oldu. Öte yandan Xi ve ekibi aslında daha önce Trump ile çalıştı. Pekin, Washington DC'deki bu değişime hazır mı? Nasıl bir hazırlık yapıyor?

Az önce belirttiğim gibi, Biden dönemi Çin açısından Trump döneminden pek farklı değildi, hatta ilişkiler daha kötüye gitti. Dolayısıyla, Çin sert bir döneme hazırlıklı. Xi-Trump ilişkilerinde kısmi ve geçici uzlaşmalar, yumuşamalar, tavizler görülebilir elbette. Örneğin Xi 2020'de Trump'ın ısrarıyla Çin'in ABD'den daha çok tarım ürünü ithal etmesini kabul etmişti. Daha sonra söz verdiği kadar ithalat yapmadı ama o dönemde gerilimi düşüren bir hamleydi bu.

'TRUMP 'TERSİNE NIXON' STRATEJİSİYLE RUSYA'YI ÇİN'DEN YALITMAYA ÇALIŞABİLİR'

Aslında bu farklılaşma belki dış politika alanında görülebilir. Biden döneminde Ukrayna Savaşı'nın yarattığı sonuçlar uyarınca Rusya ile Çin arasındaki yakınlaşma arttı. Trump bugün Rusya'ya daha ılımlı yaklaşabilir. Trump'ın farklı bir Rusya politikası izlemesi Çin-ABD rekabetine etki etmez mi?

Evet, bu uzak ancak hafife alınmaması gereken bir ihtimal. Biden hem Rusya'yla hem Çin'le aynı anda mücadele etmeye çalıştı. Trump farklı bir politika deneyebilir. 1970'li ve 1980'li yıllarda Çin ile ABD'nin Sovyetler Birliği'ne karşı işbirliği yaptığını, Mao ve Nixon'ın mimarı olduğu bu işbirliğinin Doğu Bloku'nu çöküşe götüren önemli faktörlerden biri olduğunu hatırlayalım. Trump, buna benzer bir politikayı, bu kez Rusya ile işbirliği yaparak Çin'e karşı uygulayabilir. Rusya'ya belirli güvenceler vererek onu tamamen yanına çekemese bile en azından Çin'den yalıtmayı, bu sayede ABD'nin tüm gücünü Çin'e karşı kullanmayı deneyebilir. Geçenlerde *Wall Street Journal*'da yayımlanan Lingling Wei imzalı bir haberde Xi Jinping'in bu "tersine Nixon" senaryosunu ciddiye aldığı ve bundan büyük rahatsızlık duyduğu belirtiliyor.

'TRUMP UKRAYNA'DA RUSYA'YI TESKİN EDECEK BİR ÇÖZÜME GİDİP ÇİN'E ODAKLANMAK İSTEYEBİLİR'

O halde Trump'ın Ukrayna meselesini çözmek istemesinin geri planında etkili olan faktörlerden biri, Rusya ile Çin arasındaki bu aşırı yakınlaşma diyebilir miyiz?

Kesinlikle öyle. ABD'nin tehdit algısı bunda etkili. Rusya önemli bir askeri güç ama Çin'e benzer bir teknolojik atılımı söz konusu değil. Rus şirketleri Amerikan şirketleriyle dünya pazarında rekabet etmiyorlar. Çin'in durumu farklı. Çin ve

Amerikan şirketleri dünya çapında rekabet halinde. Çin devleti Kuşak-Yol Girişimi gibi ABD hegemonyasını aşındırmaya yönelik hamleler de yapıyor. Trump bu koşullarda Rusya ve Çin'i aynı anda karşısına alıp birbirlerine daha fazla yakınlaştırmak istemeyebilir. Rusya'yı teskin edecek bir çözüme gidip Çin'e odaklanmak isteyebilir. Ancak, Rusya'nın Çin ile arasına yeniden mesafe koyması kolay değil. Trump yönetiminin Ukrayna Savaşı'nı Rusya'nın istediği şekilde bitirmeye hazır olup olmadığı da henüz belli değil. O nedenle, "tersine Nixon" senaryosunun imkânsız olmasa da uzak bir ihtimal olduğunu düşünüyorum.

'ÇİN'İN KENDİ KOŞULLARI HEGEMON OLMASINI ZORLAŞTIRIYOR'

Çin ekonomik olarak büyürken, aynı zamanda son beş yılda siyaset sahnesinde daha görünür bir aktör oldu. BRICS Bankası'na ev sahipliği yapması, İran-Suudi Arabistan arasındaki arabuluculuğu, Afrika ve Körfez ülkeleriyle sık sık zirveler üzerinden bir araya gelmesi, Rusya ile yakınlığı...vb. Bu ilişki ağı dikkate alındığında Çin'in orta vadede sistemin yönlendirici aktörü olacağını söyleyebilir miyiz? Çin'in küresel olarak önerdiği bir alternatif var mı?

İçinden geçtiğimiz üçüncü büyük depresyon, yalnızca faşizm gibi kapitalizm içi siyasi alternatifleri değil sosyalizmi de yeniden insanlığın gündemine getiriyor. Bunu – elbette bir an için– bir kenara koyup Çin devletinin mevcut uluslararası siyasetine dair kısa bir değerlendirme yapacak olursak, Çin'in teknolojik atılım çabalarının, Kuşak-Yol Girişimi gibi hamlelerinin, swap anlaşmalarıyla uluslararası ticarete dolar yerine ulusal para birimlerinin kullanımını yaygınlaştırma gayretlerinin ABD hegemonyasını aşındırmaya yönelik adımlar olduğunu tespit edebiliriz. Ancak, ABD hegemonyasının tamamen aşındığını – yine bir an için– varsaysak bile Çin'in dünya kapitalist sisteminin yeni hegemonik gücü olması hiç kolay değil. Çin'in kişi başına milli gelirinin ve askeri gücünün ABD'nin çok gerisinde olduğunu hatırlayalım. Dahası, Çin'in ekonomik yükselişini destekleyen bir dizi faktör onun yeni hegemon olmasının önünde engel olarak yükseliyor. Sermaye kontrolleri ve yüenin (yuan) konvertibl olmayışı gibi politikalar, son kırk senede Çin'e muazzam kalkınma avantajları sundu. Ama bu politikaların aynen devam etmesi, Çin'in yeni bir hegemon olmasını zorlaştırır. Çin devletinin – en azından kısa vadede– bu politikaları değiştirme riskini alması düşük ihtimal.

'ÇİN GEÇİCİ ÇÖZÜMLER SUNUYOR, SİSTEMİ YENİDEN İNŞA EDECEK BİR PROJE SUNMUYOR'

Bu kısıtlar çerçevesinde, Çin'in "Küresel Güney" olarak anılan yoksul ve orta gelirli ülkeler grubuna vaadi Batı'nın gücünün bir ölçüde budandığı, Çin'in – hegemon

olamasa da– güçlü bir aktör olarak öne çıktığı, hegemonik bir merkezin yokluğunda devletlerin – geçmişe nazaran– nispeten özerk hareket edebildikleri bir dünyanın kurulmasına katkıda bulunmak olur. Bir dünya sistemi olarak kapitalizmin hegemonik bir devlet olmaksızın varlığını sürdürmesi kolay değil. Dolayısıyla, Çin yalnızca geçici bir çözüm vadediyor, sistemi yeniden inşa edecek, istikrara kavuşturacak bir proje sunmuyor.

'1990-2007 ARASINDA YÜZDE 15 BÜYÜYEN ÇİN ARTIK YÜZDE 5'LİK BÜYÜMEYİ BAŞARI KABUL EDİYOR'

Küresel düzlemde bunlar yaşanırken, COVID-19 salgınından bu yana Çin ekonomisinin emlak başta olmak üzere krizde olduğuna dönük raporlar, veriler paylaşılıyor. Çin ekonomisi krizde mi? Bu kriz neden oldu?

Çin ekonomisinin son birkaç yıldaki performansı kötü değil. 2019-2023 arasında milli gelirin (bileşik) yıllık büyüme oranı yüzde 5,6. Teknik olarak Çin krizde değil. Ancak, bu ekonominin çok iyi durumda olduğu, krize girme ihtimali olmadığı anlamına gelmiyor.

2008'de başlayan dünya ekonomik krizi Çin'in büyüme hızını yavaşlattı. Milli gelirin (bileşik) yıllık büyüme oranı 1990-2007 arasında yüzde 15 civarındayken 2008-2023 döneminde yüzde 9 civarına geriledi. Pandemi durumu daha da kötüleştirdi. Günümüzde yıllık yüzde 5 civarında büyüme başarı kabul ediliyor.

'ÇİN'DE EKONOMİNİN YAVAŞLAMASI BİR SINIF SAVAŞINI TETİKLEYEBİLİR'

1980'lerden itibaren kırdan kente hızlı göç, Çin'in ekonomik mucizesinin temel dinamiklerinden biriydi. Bu süreçte devasa bir yarı-kalifiye işgücü, sanayi proletaryasına dönüştü. Bu muazzam işgücü rezervi erimeye başladı. 2022'de ölüm oranı doğum oranını ilk defa geçti. İşgücü büyüklüğünün zirveyi görüp azalmaya başladığı noktada ülkenin ulaştığı gelişmişlik düzeyi önemli. Japonya zirveyi 1995'te gördüğünde kişi başı milli geliri ABD'nin yüzde 81'iydi, Güney Kore zirveyi 2015'te gördüğünde kişi başı milli geliri ABD'nin yüzde 66'sıydı. Çin'in zirveyi gördüğü günümüzde kişi başına milli geliri ABD'nin altıda biri. Bu durum, Çin'in küresel gücünün seyrini olumsuz etkileyebilir. Dahası, ekonominin yavaşlaması ülkedeki siyasi istikrarı olumsuz etkileyebilir. Çin işçi sınıfı ne kadar mücadeleci olduğunu sayısız grev ve direnişle gösterdi. Ekonominin yavaşlaması sınıf mücadelelerini tetikleyebilir. Genç işsizliğin ciddi düzeyde olması da sistemi tehdit edebilecek potansiyele sahip bir faktör. Çin'de pandemi döneminde uzun süren kapanmaların ekonomik sorunları da artırdığını ve kitlesel bir hoşnutsuzluğa yol açtığını biliyoruz. Kasım 2022'de ülke çapında patlak veren

kitlesel gösterilerden sonra pandemi önlemlerinin alelacele kaldırıldığını unutmayalım.

'ÇİN'DEKİ EMLAK SEKTÖRÜ BALONU YAVAŞ YAVAŞ PATLIYOR'

Bu tabloların yanında emlak sektörü neden bu kadar gündemde? Neden buradaki gelişmeler önemli?

Gayrimenkul ve inşaat sektörü, altyapı yatırımları ve ithal girdiler dahil edildiğinde Çin ekonomisinin yaklaşık yüzde 30'unu oluşturuyor. İnşaat ve emlak, üç temel nedenden ötürü giderek spekülasyon alanları haline geldi. Birincisi, 1990'lardan itibaren özel şirketler sektöre hâkim oldular. Konut yapımı kâr odaklı bir faaliyet haline geldi ve fiyatlar arttı. İkincisi, 1994'teki vergi reformuyla birlikte gelirlerinin önemli bölümünü merkezi hükümete kaptıran yerel hükümetler, gayrimenkul şirketlerine arazi satışı yaparak gelir elde etmeye yöneldiler. Günümüzde yerel hükümetlerin gelirlerinin yaklaşık yüzde 30'u arazi satışlarından ve emlak vergilerinden geliyor. Son olarak, 2008 krizinden sonra ekonomiyi canlandırmak için yerel hükümetler – merkezi hükümetin onayıyla – büyük miktarda borçlandılar. Ellerindeki arazileri teminat göstererek, gayrimenkul projeleri sayesinde bu arazilerin değerinin katlanacağını söyleyerek kredi kullandılar. Emlak sektörü ekonomiyi canlı tutmak için bu denli önemli hale gelince, devletin ne pahasına olursa olsun sektörün krize girmesine izin vermeyeceği kanaati oluştu. Bunun neticesinde emlak sektörüne gereğinden fazla yatırım yapıldı; talebin çok üstünde konut ve işyeri inşaatına başlandı. Şişen balon son dönemde patlıyor. Ülkenin en büyük gayrimenkul şirketlerinden Evergrande 2021'de iflasın eşiğine geldi. 2,3 trilyon yüen toplam varlığına karşı 1,9 trilyon yüen borcu olduğu ortaya çıktı.

'ÇİN'DE TÜM BORÇLARIN MİLLİ GELİRE ORANI YÜZDE 287'YE ÇIKTI'

Peki hep sık sık söylenen 'bu bir balon ve patlayacak' iddiası nasıl gerçekleşti? Yani balon nasıl patladı?

Çin'de nüfusun artmaması ve giderek yaşlanması konut talebini baskılıyor. Kentleşme oranı yüzde 66'yı bularak belirli bir olgunluğa erişti. Ekonominin yavaşlamasının da etkisiyle kentleşme hızı yıllık yüzde 1-1,5 seviyesine geriledi. Yeni üniversite mezunlarının tatmin edici ücret veren işler bulmakta zorlanması da talebi daraltıyor.

Konut balonunun patlaması, borç sorununu da iyice büyütüyor. IMF'nin tahminine göre, yerel hükümetlerin borçlarının milli gelire oranı yüzde 93. Tüm borçların milli gelire oranı ise 2023'te yüzde 287 gibi ciddi bir seviyeye yükseldi.

'EMLAK KRİZİ EKONOMİYİ KRİZE SOKABİLİR AMA HÜKÜMETİN BUNUN ŞİDDETİNİ AZALTACAĞI ARAÇLARI VAR'

Bu noktada asli soruyu sormam gerekiyor, patlayan emlak balonu Çin ekonomisini derin bir krize sokar mı?

Evergrande'nin iflasın eşiğine gelmesinden beri bu konu tartışılıyor. Büyük bir krizin başlaması ihtimal dışı değil. Bununla birlikte, Çin ekonomisinin ayrıksı özellikleri krize karşı belirli bir koruma sağlıyor. Bankacılık sektörü devletin kontrolünde olduğu için yerel hükümetler esasen devlet bankalarına borçlular. Dolayısıyla, devletin ciddi bir hareket kabiliyeti var. İvedilikle borç erteleyebiliyor, silebiliyor. Yerel hükümetlerin yüksek borç seviyesine karşın merkezi hükümet borcunun milli gelire oranı yüzde 24. Bu uluslararası standartlara göre düşük bir borç oranı. Çin'de konut alımlarında peşinat oranlarının nispeten yüksek olmasının da koruyucu etkisi var. Tüm bunlar bir ekonomik krizi önlemeye yetmeyebilir ama krizin şiddetini azaltabilir.

Mühdan Sağlam Kimdir?

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda doktorasını yapmıştır. Enerji politikaları, ekonomi-politik, devlet-enerji şirketleri ilişkileri, Rus dış politikası ve enerji politikaları, Avrasya enerji politiği temel ilgi alanlarıdır. Gazprom'un Rusyası (2014, Siyasal Kitabevi) isimli kitabın yazarı olup, enerji ve ekonomi-politik eksenli yazıları mevcuttur. Barış için Akademisyenler "Bu Suça Ortak Olmayacağız" bildirisini imzaladığı için 7 Şubat 2017'de çıkan 686 sayılı KHK ile üniversiteden ihraç edilmiştir. 8 Kasım 2023'te Ankara İdare Mahkemesi kararıyla Mardin Artuklu Üniversitesi'ndeki görevine iade edilmiş, ancak 27 Şubat 2024'te İstinaf Mahkemesi kararıyla yeniden ihraç edilmiştir. 2017-2023 yılları arasında aralarında Gazete Duvar, Almonitor, Kısa Dalga ve Artı Gerçek'in de bulunduğu medya kuruluşlarında çalışmıştır.